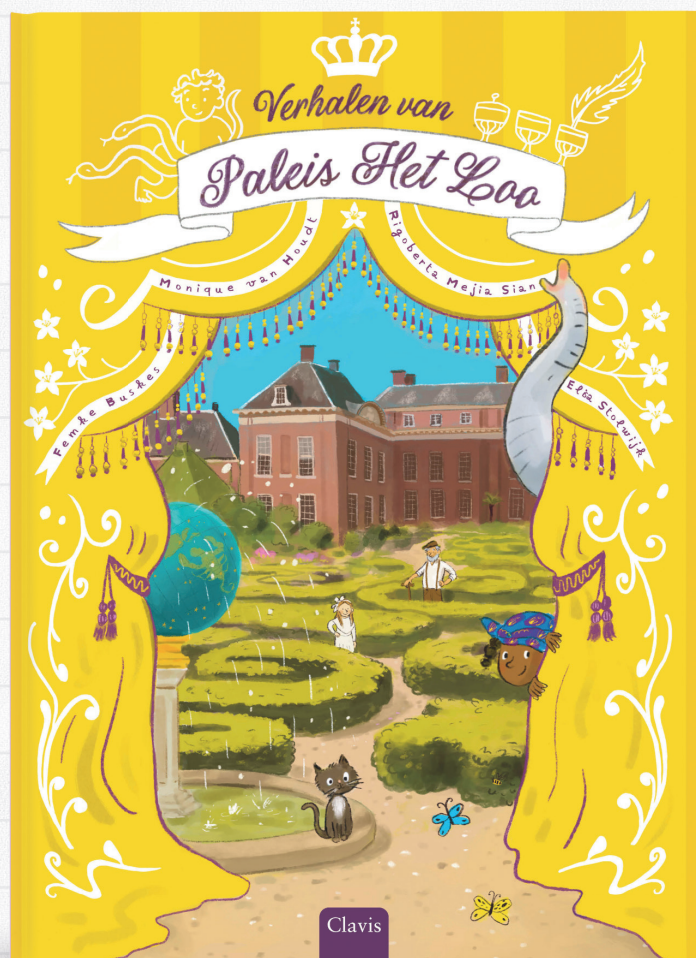

- Lesbrief -

Verhalen van Paleis Het Loo

ISBN 978 90 448 5708 5

Titel: *Verhalen van Paleis Het Loo*

Auteurs: Femke Buskes, Monique van Houdt

en Rigoberta Mejia Sian

Illustrator: Elisa Stolwijk

Geb. 40 pagina's

Vanaf 8 jaar

Uitgegeven bij Clavis Uitgeverij

Deze bundel bestaat uit zes betoverende, fantasierijke verhalen, geïnspireerd op de geschiedenis en het erfgoed van Paleis Het Loo. Telkens kom je als lezer op een bijzondere manier in contact met het verleden, via een jong of koninklijk personage, een voorwerp, een dier, een plek in het paleis of een ontmoeting.

Een vrolijk geïllustreerde bundel met speelse verhalen, die aansluiten bij thema's als identiteit, erfgoed, emancipatie en verbondenheid. Verwondering en ontdekking staan centraal. Na elk verhaal volgt een informatief kader met extra toelichting door conservatoren van Paleis Het Loo. Zo krijgt de lezer niet alleen mooie verhalen, maar ook inzicht in het 'echte' verleden. Voor iedereen vanaf 8 jaar.

Wij maken
kinderdromen
waar

Hoe kun je met dit boek aan de slag?

Stap binnen in de wereld van Paleis Het Loo, waar verhalen tot leven komen en geschiedenis voelbaar wordt alsof je er zelf bij bent.

Met deze lesbrief worden de verhalen uit het boek *Verhalen van Paleis Het Loo* tot leven gebracht. Elk verhaal wordt gevolgd door een inspirerende activiteit, waarbij op een speelse manier wordt gewerkt met thema's, personages en gebeurtenissen. Zo worden luisteren en lezen direct verbonden aan ontdekken, doen en beleven.

Bij elk verhaal staat vermeld voor welke leeftijdsgroep of ontwikkelfase de activiteit het meest geschikt is. De activiteiten kunnen afzonderlijk worden gebruikt, of gecombineerd worden tot een groter project over bijvoorbeeld geschiedenis, kunst of taal.

Laat je inspireren, beleef de verhalen en ontdek hoe het verleden nog altijd tot de verbeelding spreekt!

Wil je meer weten over de makers van dit boek? Volg ze op Instagram!

Femke Buskes

@deklavjanjuf_femke

Monique van Houdt

@monique.vanhoudt

Rigoberta Mejia Sian

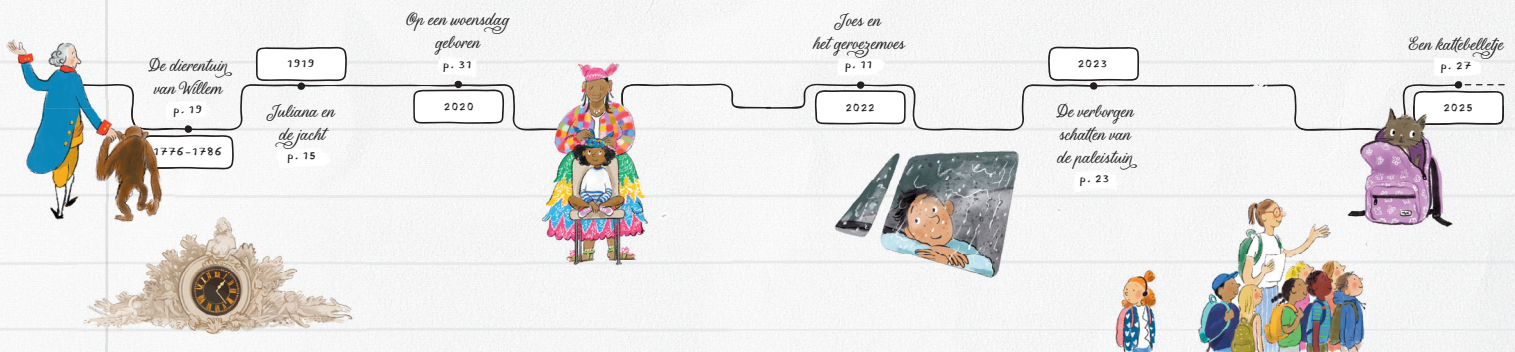
@juf_rigoberta

Elisa Stolwijk

@elisastolwijk

Clavis Uitgeverij

@clavis_uitgeverij en @clavis_uitgeverij_nl

Joos en het geroezemoes

Geschikt voor de basisschool (6 tot 12 jaar)

In 'Joos en het geroezemoes' (p. 11-14) hoort Joos van zijn opa, die vroeger op Paleis Het Loo heeft gewerkt, over een geheime gang die onder het paleis liep en uitkwam bij de fonteinen. Daar konden de koninklijke familie en hun gasten ongestoord praten. Het verhaal prikkelt de fantasie en laat zien hoe geschiedenis en verhalen samenkomen op spannende, verborgen plekken. In deze opdracht bedenken en schrijven kinderen zelf verhalen over geheime plekken, en leren ze op die manier samenwerken en verhalen vertellen. De kinderen zullen ontdekken dat geschiedenis ook leeft in hun eigen omgeving.

Doelen

- Kinderen stimuleren hun verbeeldingskracht en ontwikkelen hun creatieve schrijfvaardigheid.
- Kinderen wekken hun historische nieuwsgierigheid en onderzoeken het verleden met een open blik.
- Kinderen oefenen in samenwerken en luisteren naar elkaar.

Benodigheden

- Schrijfmateriaal (papier, potloden, schriften)
- Optioneel: tekenmateriaal of karton voor een plattegrond of illustratie
- Optioneel: tijd klok of timer

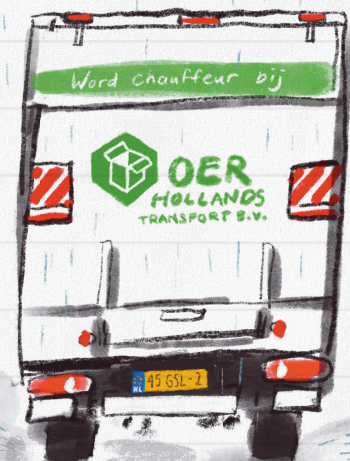
Lesactiviteit (40-60 min.)

Inleiding en context (10 min.)

- Lees het verhaal 'Joos en het geroezemoes' klassikaal voor, of laat de kinderen zelfstandig lezen. Bespreek eventueel kort wat er in het verhaal gebeurt.
- Vraag aan de klas: waarom denk je dat zulke geheime plekken zo spannend zijn? Wat zou jij doen als je zo'n verborgen gang ontdekte?

Bedenken in groepjes (10-15 min.)

Verdeel de klas in groepjes van 3-4 kinderen. Laat ze samen bedenken wat voor geheime plek zij in hun omgeving kunnen verzinnen (op school of ergens in de buurt). Wie gebruikt die plek, wat gebeurt er, en welke geheimen kunnen erbij horen? Laat ze eventueel onderzoek doen in boeken of op het internet.

Creatief schrijven (20-30 min.)

Laat de kinderen daarna individueel een kort spannend verhaal schrijven over hun geheime plek. Wie komt er? Wat gebeurt er? Wat maakt het spannend?

Afsluiting en reflectie (5-10 min.)

- Laat een paar kinderen kort hun verhaal of geheime plek delen.
- Bespreek eventueel kort waarom geheimen en verhalen ons fascineren en vat samen wat er in deze les is besproken.

Bonusopdracht (optioneel)

- Laat de kinderen een tekening of knutselwerk maken dat bij het verhaal past.
- Bouw samen in de klas een 'geheime gang' van karton of andere materialen. Laat de kinderen daar een verhaal bij bedenken en/of richt de geheime gang in met figuurtjes (knuffeltjes, kleiwerkjes ...) en meubeltjes.

Juliana en de jacht

Geschied voor de bovenbouw van de basisschool (9 tot 12 jaar)

In het verhaal 'Juliana en de jacht' (p. 15-18) wordt Juliana verteld dat jagen 'niets voor meisjes' zou zijn. Zij zoekt inspiratie bij Diana en laat zien dat vastberadenheid belangrijker is dan lengte. Dit verhaal nodigt uit tot een gesprek over gelijkheid en rolpatronen. De les gebruikt korte debatvormen, ondersteund door praatkaartjes, zodat ook kinderen die minder makkelijk spreken aan bod komen.

Doelen

- Kinderen ontwikkelen hun argumentatievaardigheid door redenen voor en tegen een stelling te geven.
- Kinderen denken kritisch na over genderstereotypen en gelijkheid.
- Kinderen oefenen in luisteren en respectvol reageren op anderen.
- Kinderen reflecteren op hun eigen waarden en overtuigingen.

Benodigheden

- Praatkaartjes (zie werkblad 1; print die meerdere keren)
- Tijdklok of timer
- Schrijfmateriaal (papier, potloden, schriften)
- Optioneel: twee plekken in de klas gemarkeerd met 'eens' en 'oneens', of voldoende groen en rood papier

Lesactiviteit (45-60 min.)

Inleiding en context (5-7 min.)

- Lees het verhaal 'Juliana en de jacht' klassikaal voor, of laat de kinderen zelfstandig lezen. Bespreek daarna het moment waarop Juliana wordt verteld dat jagen 'niets voor meisjes' is.
- Vraag aan de klas: wat zou Juliana volgens jou hebben gevoeld op dat moment?

Vorbereiding in groepjes (10-12 min.)

- Print voorafgaand aan de les de praatkaartjes van werkblad 1 een aantal keer, en knip de kaartjes uit.
- Verdeel de klas in groepjes van 3-4 kinderen. Geef elk groepje vier praatkaartjes.
- Laat in elk groepje ieder kind om de beurt een kaartje pakken. Het kind leest de stelling (of vraag, of dilemma) voor en geeft één argument voor of tegen de stelling (30-60 sec. per kind). Per stelling noteert het groepje twee sterke argumenten.

Klassikale debatvorm (20-25 min.)

- Kies 2-3 groepjes die een stelling klassikaal presenteren. Ze lezen de stelling voor en geven ook de argumenten die ze hebben genoteerd.
- Alle kinderen kiezen daarna voor 'eens' of 'oneens'. Verdeel het klaslokaal hiervoor in een hoek 'eens' en 'oneens' (markeer deze plekken voorafgaand aan de les), of laat de kinderen een groen (eens) of rood (oneens) blad omhooghouden. Voor een werkvorm zonder extra benodigdheden kun je de kinderen voor 'eens' laten staan, en voor 'oneens' laten zitten.
- Geef eerst de kinderen aan de 'eens'-kant twee minuten om hun standpunt toe te lichten. Doe daarna hetzelfde voor de 'oneens'-kant.
- Stimuleer reflectie met de vraag: 'welk nieuw argument heb je gehoord dat je nog niet kende?'

Afsluiting en reflectie

Bespreek klassikaal kort wat de kinderen is bijgebleven, of laat ze vertellen of hun mening tijdens het debat is veranderd, en waarom. Bespreek daarna samen: als Juliana hier nu was, wat zouden we dan tegen haar willen zeggen?

De dierentuin van Willem

Geschikt voor de basisschool (6 tot 12 jaar)

In het verhaal 'De dierentuin van Willem' (p. 19-22) maken we kennis met Willem en zijn orang-oetan Olli. We zien dat Willem een gepassioneerd verzamelaar is. Zijn paleis staat vol met boeken, stenen, planten en bloemen, schilderijen, en dieren in zijn menagerie. Maar dat roept vragen op: hoe goed hadden deze dieren het eigenlijk, opgesloten in een hok en ver van hun natuurlijke leefgebied? Wisten mensen toen al wat dieren nodig hebben om gelukkig te zijn? Het verhaal laat ons nadenken over dierenwelzijn én over de menselijke drang om te verzamelen. Waarom doen we dat eigenlijk?

Doelen

- Kinderen begrijpen dat verzamelen een persoonlijke betekenis heeft en een verhaal kan vertellen.
- Kinderen onderzoeken waarom mensen verzamelen en welke soorten verzamelingen er bestaan.
- Kinderen leren dat ideeën over dierenwelzijn in de loop van de tijd veranderd zijn.
- Kinderen vormen en onderbouwen een eigen mening over het houden van dieren in gevangenschap, toen en nu.
- Kinderen presenteren hun eigen verzameling op een creatieve manier en leggen uit wat die vertelt over henzelf.

Benodigheden

- Werkblad 2, of eventueel blanco papier
- Kleurpotloden, stiften, schaar, eventueel lijm
- Optioneel: tijdschriften, reclamefolders, foto's om een collage te maken (of eventueel toegang tot internet om afbeeldingen te printen)

Lesactiviteit (35-45 min.)

(Kring)gesprek over verzamelen en dierenwelzijn (15 min.)

- Lees het verhaal 'De dierentuin van Willem' klassikaal voor, of laat de kinderen zelfstandig lezen. Bespreek het stukje waarin Willem zijn verzamelingen en menagerie beschrijft. Ga daarna in gesprek:
  - Waarom verzamelt Willem zoveel?
  - Welke verzamelingen kennen jullie, van jezelf of van anderen?
  - Hoe zou Olli zich voelen in het paleis en de menagerie?
  - Wat zijn de verschillen tussen een menagerie (toen) en een dierentuin (nu)?
  - Hoe kijken wij tegenwoordig naar dierenwelzijn, en hoe verschilt dat met vroeger?
- Laat de kinderen kort in tweetallen hun mening bespreken: vind jij dat het goed is om dieren als Olli te houden? Waarom wel of niet? Bespreek daarna een aantal reacties klassikaal.

Eigen verzameling visueel maken (15-20 min.)

- Gebruik werkblad 2, of eventueel een groot blanco vel. Laat de kinderen hierop hun eigen verzameling tekenen of er een collage van maken.
- Laat de kinderen korte labels bij hun voorwerpen schrijven, als in een museum. Bijvoorbeeld: waar komt het voorwerp vandaan? Waarom vind je het mooi of belangrijk? Zit er een verhaal achter? Deze labels schrijven de kinderen op een apart blad.

Afsluiting en reflectie (5-10 min.)

Bespreek de verzamelingen klassikaal, of laat de kinderen hun verzameling eventueel individueel presenteren. Gebruik de volgende startvragen:

- Wat heb je geleerd over verzamelen?
- Wat zegt jouw verzameling over jou?
- Als iemand over honderd jaar jouw verzameling vindt, wat zou hij of zij dan over je leren?

De verborgen schatten van de paleistuin

Geschikt voor de hele basisschool (6 tot 12 jaar)

In het verhaal 'De verborgen schatten van de paleistuin' (p. 23-26) ontdekt Bobby een bijzondere tuin vol geheimen. Door haar dyslexie ziet en voelt ze dingen die anderen vaak over het hoofd zien. Dat maakt haar uniek. Net als Bobby heeft iedereen iets waardoor hij of zij bijzonder is, bijvoorbeeld een talent, een eigenschap of een manier van kijken naar de wereld. In deze les denken we na over wat jou uniek maakt en hoe je dat kunt ontdekken en vieren.

Doelen

- Kinderen begrijpen dat iedereen unieke eigenschappen en talenten heeft.
- Kinderen leren reflecteren over hun eigen sterke kanten en wat hen bijzonder maakt.
- Kinderen ontwikkelen vaardigheden in creatief denken en zelfexpressie.
- Kinderen kunnen hun talenten of eigenschappen delen met anderen.

Benodigheden

- Werkblad 3, of eventueel blanco papier
- Kleurpotloden, stiften, schaar, eventueel lijm
- Optioneel: een spiegel, of laat ieder kind een foto van zichzelf meenemen
- Optioneel: korte voorbeelden van mensen die iets unieks doen, uit boeken of tijdschriften

Lesactiviteit (50-55 min.)

(Kring)gesprek over bijzonder zijn (15 min.)

- Lees het verhaal 'De verborgen schatten van de paleistuin'
- klassikaal voor, of laat de kinderen zelfstandig lezen. Bespreek klassikaal:
  - Wat maakt Bobby bijzonder?
  - Heb jij ook iets wat jou uniek maakt, of waar je goed in bent?
  - Waarom is het soms fijn én soms lastig om anders te zijn dan anderen?
- Laat kinderen in tweetallen of in kleine groepjes hun sterke kanten of talenten delen.

Creatieve opdracht: jouw talenten (20-25 min.)

- Alle kinderen maken een 'tuin van talenten'. Print voor ieder kind werkblad 3 (dan is er al een begin voor ze gemaakt), of gebruik een groot blanco vel papier.
- Laat de kinderen een persoonlijke tuin tekenen of knutselen, waarbij elk plantje, object of dier staat voor iets wat hen bijzonder maakt.
- Laat ze bij elk element schrijven waarom dit bij hen hoort.
- Laat de kinderen eventueel fantasie-elementen toevoegen, zoals Bobby doet in de tuin, om hun talenten op een creatieve manier uit te drukken. Kunnen de andere kinderen dit bijzondere element ontdekken?

Presentatie en reflectie (15 min.)

- Laat de kinderen hun tuin presenteren aan een klasgenoot of in kleine groepjes. Laat ze elk element uitleggen en vertellen wat het betekent.
- Bespreek de opdracht en het thema klassikaal:
  - Wat heb je over jezelf geleerd door deze opdracht?
  - Welke talenten of eigenschappen van anderen heb je ontdekt?
  - Hoe kun je jouw bijzondere eigenschappen gebruiken om anderen te helpen, of om iets leuks te doen?

Een kattedelletje

Geschikt voor de basisschool (6 tot 12 jaar)

In 'Een kattedelletje' (p. 27-29) neemt Nina stiekem naar kat Nala mee naar Paleis Het Loo. Als Nala ontsnapt en in een oude werkkamer een flesje inkt omstoot, leert Nina van de zaalwacht hoe mensen vroeger met kroontjespennen schreven en zand gebruikten om de inkt te drogen. Het voorval prikkelde de nieuwsgierigheid: hoe voelt het eigenlijk om zelf zo te schrijven? In deze opdracht ontdekken kinderen de schrijfkunst van vroeger, ervaren ze hoe lastig het is om zonder vlekken te werken en vergelijken ze dat met het schrijven van nu.

Doelen

- Kinderen ontwikkelen historisch besef door te leren hoe er vroeger geschreven werd.
- Kinderen oefenen hun schrijfvaardigheid en fijne motoriek.
- Kinderen ervaren hoe materialen en technieken invloed hebben op het schrijven.

Benodigdheden

- Kroontjespennen en inkt (of ecoline als veilig alternatief)
- Stevig, mooi papier
- Zand in bakjes
- Keukenrol of doekjes

Lesactiviteit (45-55 min.)

Inleiding en context (10 min.)

- Lees het verhaal 'Een kattedelletje' klassikaal voor, of laat de kinderen zelfstandig lezen.
- Laat een kroontjespen en inkt zien, en vertel kort hoe men vroeger schreef.
- Vraag aan de klas: waarom denk je dat mensen zand gebruikten bij het schrijven?
Welke problemen zouden ze hebben gehad?

Experimenteren in groepjes (15 min.)

- Maak groepjes van 3-4 kinderen. Laat ze in hun groepjes oefenen met de kroontjespen: hoe hou je hem vast? Hoe doop je hem in de inkt? Hoe maak je letters zonder vlekken? Laat ze proberen hun eigen naam te schrijven.
- Laat ze opnieuw hun naam schrijven, en laat ze er nu zand over strooien om de inkt te laten drogen. Merken ze het verschil met en zonder zand?

Creatief schrijven (15-20 min.)

- Laat de kinderen een kort bericht (een kattelletje) of kort verhaal schrijven met de kroontjespen.
- Stimuleer mooie krullen en versieringen.

Afsluiting en reflectie (5-10 min.)

- Laat de kinderen hun werk presenteren (klassikaal of in groepjes).
- Bespreek: wat vond je lastig, en wat vond je leuk? Hoe anders is dit dan schrijven met pen of potlood?

Op een woensdag geboren

Geschied voor de bovenbouw van de basisschool (9 tot 12 jaar)

In het verhaal 'Op een woensdag geboren' (p. 31-33) leert Emmy tijdens een bezoek aan Paleis Het Loo meer over het slavernijverleden. Zij ontdekt dat angisa's verhalen vertellen over vrijheid, hoop en verbondenheid. In deze opdracht maken de kinderen hun eigen herinneringslint en geven ze er een persoonlijke betekenis aan.

Doelen

- Kinderen maken kennis met Keti Koti en de symboliek van kleuren en patronen in herdenkingen.
- Kinderen leren dat kunst en vormgeving verhalen en waarden kunnen overbrengen.
- Kinderen ontwerpen creatief en koppelen betekenis aan hun eigen werk.

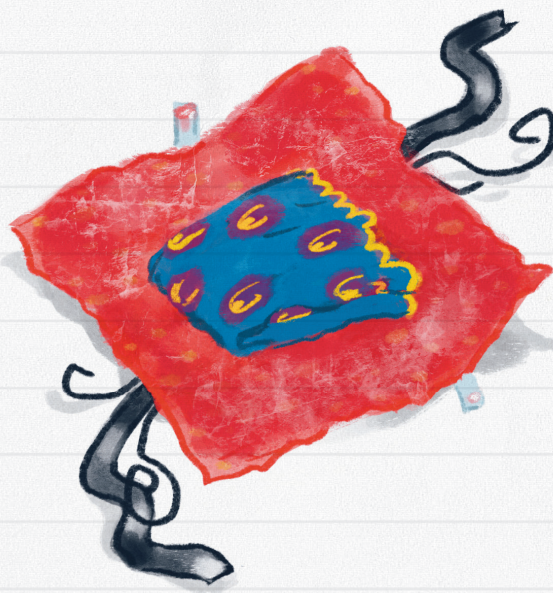
Benodigheden

- Werkblad 4 (één voor ieder kind)
- Linten of stroken stof, van ca. 4-5 cm breed en 40-50 cm lang
- Textielstiften, verf en/of gekleurd papier
- Schaar, lijm, naald en draad (afhankelijk van de materiaalkeuze)
- Afbeeldingen van linten en stoffen van Keti Koti-vieringen (op het digibord, of eventueel geprint)

Lesactiviteit (40-60 min.)

Inleiding en context (10 min.)

- Lees het verhaal 'Op een woensdag geboren' klassikaal voor, of laat de kinderen zelfstandig lezen.
- Laat voorbeelden zien van linten of stoffen die tijdens Keti Koti werden gebruikt.
- Vraag aan de klas: welke kleuren of patronen zouden jullie kiezen om vrijheid te symboliseren?

Ontwerp en voorbereiding (10-15 min.)

- Laat de kinderen 2-3 kleuren en eventueel symbolen kiezen, zoals een zon, een vogel, of een ketting die openbreekt. Laat ze het werkblad gebruiken om hun voorbereiding vast te leggen.
- Laat de kinderen hun ontwerp eerst schetsen op papier, of op de achterkant van het werkblad.

Uitvoering (15-20 min.)

Laat de kinderen hun ontwerp uitwerken op een echt lint of op een papieren versie. Zorg voor voldoende materialen en werkplekken.

Presentatie en betekenis delen (15-10 min.)

- Laat ieder kind zijn of haar lint presenteren en kort vertellen over de betekenis van de kleuren en patronen.
- Hang de linten samen op in de klas, als herdenking.

Werkblad 1: Juliana en de jacht

*Een meisje kan
net zo goed jagen
als een jongen.*

*Wat als je ouders
of leraren zeggen: '
Dat is niets voor jou?'*

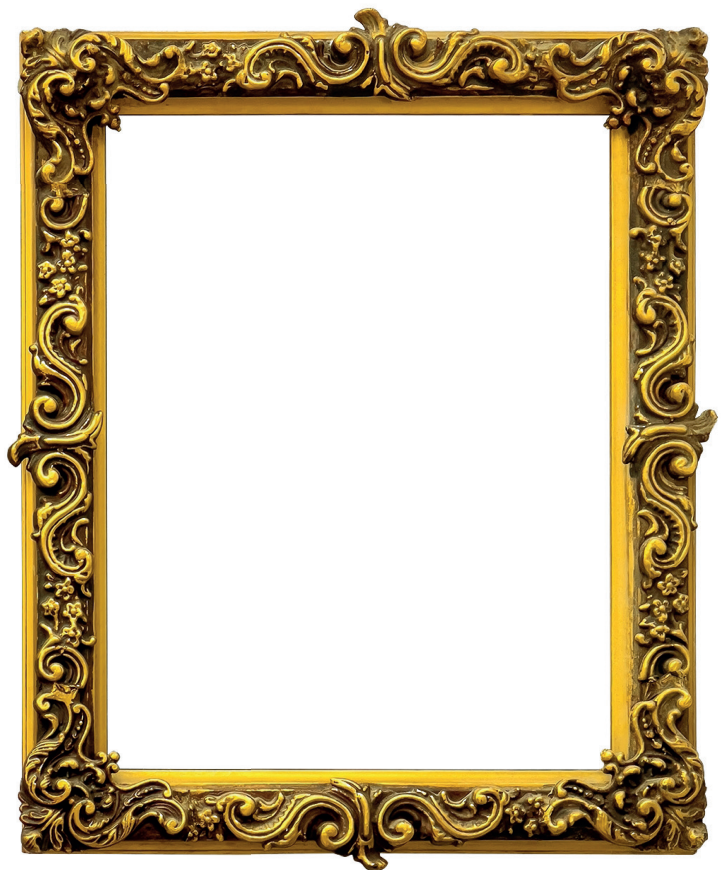
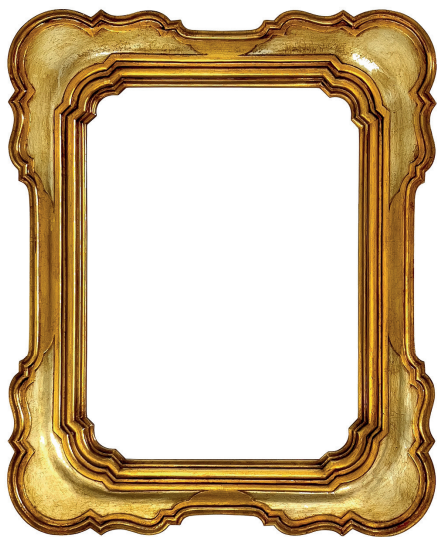
*Iedereen moet zelf
kiezen wat hij of
zij wil doen.*

*Het is eerlijk dat
regels voor iedereen
hetzelfde zijn.*

*Moet je ouder zijn
om iets te
mogen doen?*

*Soms beschermen regels
mensen, en soms houden
ze mensen tegen.*

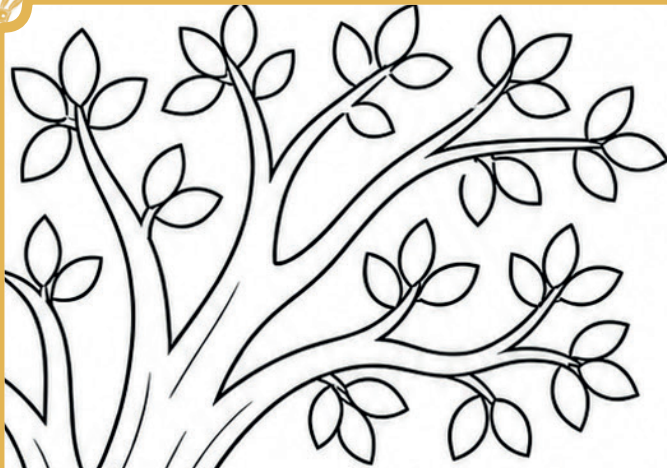
Werkblad 2: De dierentuin van Willem

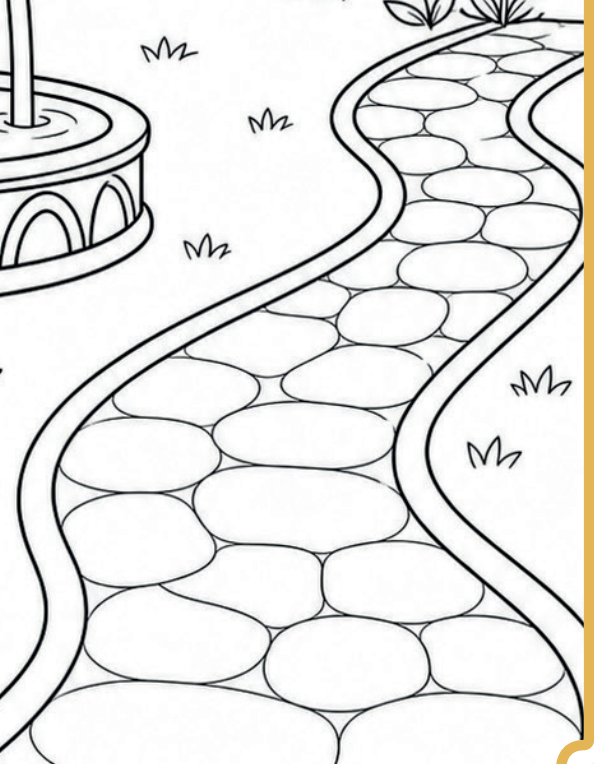
Mijn verzameling

.....

Werkblad 3: De verborgen schatten van de paleistuin

Mijn tuin van talenten

Werkblad 4: Op een woensdag geboren

Mijn Keti Kati-lint

Welke kleuren kies ik?

kleur

betekenis

Waarom kies ik hiervoor?

Welke symbolen en vormen kies ik?